

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Høringsvar fra Utdanningsforbundet - Forslag til forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning

Utdanningsforbundet viser til Kunnskapsdepartementets brev av 1. februar 2012 *Forslag til forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning*.

Etter å ha presisert vårt hovedbudskap, kommenterer vi de enkelte paragrafene i forskriften fortløpende. Til slutt gir vi noen generelle kommentarer til forskriften og prosessen knyttet til utvikling og implementering av reformen.

Hovedbudskap:

- Utdanningsforbundet støtter forslaget om å skifte navn til barnehagelærerutdanning. Vi mener dette er en riktigere betegnelse med tanke på at utdanningen først og fremst skal utdanne for arbeid i barnehage. Utdanningsforbundet mener imidlertid at yrkestittelen skal være lærer i barnehage. Dette fordi vi mener fokus må være på hva man er - lærer, og ikke ha stedet man jobber på som yrkestittel. De som har tatt grunnskolelærerutdanning og arbeider i skolen omtales gjerne som lærer. Vi ser på barnehagen som første steg i utdanningsløpet og mener yrkestittelen bør harmonere med de øvrige yrkestitlene i utdanningssektoren. Yrkestittelen blir da lærer i barnehage. Det er også sannsynlig at det å ha en yrkestittel som harmonerer med titlene i det øvrige utdanningsløpet kan bidra til å øke statusen for yrket. I tillegg vil det kunne bidra til at det internasjonalt blir klarere hvilket nivå man har på utdanningen.
- Pedagogikkfaget må være tydeligere. Utdanningsforbundet ser på pedagogikkfaget som selve kjernen i førskolelærerutdanningen, og mener faget må komme tydeligere fram enn det som er tilfelle i dette forslaget. Slik forslaget framstår, opplever vi både at pedagogikk som begrep er veldig lite synlig og at omfanget av pedagogikkfaget er utydelig.
- Utdanningsforbundet savner et tydeligere ledelsesperspektiv. Ledelse er en svært viktig del av lærer i barnehages (førskolelærers) kompetanse. De fleste studenter går rett inn i stilling som pedagogisk leder etter endt utdanning. Pedagogisk leder har ansvar for å lede det pedagogiske arbeidet med barna. Dette innbefatter både; å ta initiativ til, planlegge,

gjennomføre, vurdere og dokumentere det pedagogiske arbeidet i sin barnegruppe. I tillegg har pedagogisk leder et lederansvar for de andre voksne på sin avdeling. Dette innbefatter både andre faglærte og ufaglærte medarbeidere. Lederansvaret innbefatter blant annet opplæring, oppfølging og veiledning av medarbeiderne på sin avdeling. Det er viktig at studentene tilegner seg god kompetanse både i å lede pedagogiske prosesser i barnegruppen, og i ledelse av medarbeidere. Utdanningsforbundet mener at både ledelse av det pedagogiske arbeidet med barna og ledelse av voksne må komme tydeligere fram som en del av hele utdanningsløpet.

- Flere viktige sider ved den kompetansen en lærer i barnehage må ha, må komme tydeligere fram i læringsutbyttebeskrivelsene. Dette gjelder spesielt pedagogikk og ledelse. Utdanningsforbundet mener i tillegg at læreplankompetanse, relasjons- og kommunikasjonskompetanse og kompetanse om lek og estetiske fag må tydeliggjøres i læringsutbyttebeskrivelsene.
- Utdanning av barn, unge og voksne er det viktigste i samfunnet vårt, og barnehagelærerutdanningen har her en viktig rolle. Barnehagelærerutdanningen er en profesjonsutdanning som må lykkes i å forene forskningsbasert kunnskap med erfaring fra praksis. Utdanningsforbundet vil påpeke viktigheten av at studentene tilegner seg en solid profesjonsetisk bevissthet sammen med god fag- og yrkesdidaktikk, og mener dette bør være tydeligere i forskriften.
- Utdanningsforbundet er bekymret for at den nye utdanningen rommer for mye. Det er mange fag og omfattende læringsutbyttebeskrivelser for et studium på 3 år. Vi mener barnehagelærerutdanningen på sikt bør være et masterstudium. Før det eventuelt blir en realitet er det viktig at grunnutdanningen konsentrerer kunnskap om ledelse på pedagogisk ledernivå, og at det bare gis et innblikk i styrers oppgaver. Det bør opprettes en masterutdanning i barnehageledelse for styrere. I forhold til at grunnutdanningen blir så innholdsrik som forslaget legger opp til, vil vi også presisere viktigheten av at det legges til rette for at institusjonene får mulighet til å jobbe med sine prioriteringer gjennom fagsamarbeid. Den varslede følgegruppen bør få i oppgave å hjelpe institusjonene med dette.

Merknader til § 1. Virkeområde og formål:

Utdanningsforbundet er positive til formuleringen: «*forskriften skal sikre at utdanningen gir solid, faglig, didaktisk og sosial kompetanse samt evne til yrkesetisk refleksjon i pedagogisk arbeid med barn i barnehage*». Vi mener det blir vanskelig å nå intensjonen i denne formuleringen, når pedagogikkfaget er så utydelig beskrevet i forskriften for øvrig.

I forhold til paragrafens fjerde ledd; «*Forskriften skal sikre at utdanningen gir solid faglig, didaktisk og sosial kompetanse samt evne til yrkesetisk refleksjon i pedagogisk arbeid med barn i barnehage*» mener Utdanningsforbundet at evne til yrkesetisk refleksjon er en kompetanse på lik linje med sosial, faglig og didaktisk kompetanse og derfor må presiseres som det. Vi mener også at denne kompetansen bør benevnes som profesjonsetisk kompetanse. I dagens rammeplan er det fem kompetanser som er fokusert og som profesjonen er enige om at er nødvendig kompetanse i alle lærerutdanningene. Dette er: Faglig-, didaktisk-, sosial-, yrkesetisk- og endrings- og utviklingskompetanse. Vi mener alle disse burde trekkes inn i

paragrafen og at ledelseskompetanse tas med i tillegg. Dette fordi ledelse er en svært viktig kompetanse spesielt for lærere i barnehagen, hvor de fleste stillingene er lederstillinger.

Utdanningsforbundet mener det er riktig og viktig at paragrafen påpeker at: «*Utdanningen skal gi kompetanse til å ivareta mangfoldet i barnehagen, herunder økt andel barn under tre år, barn med særskilte behov og minoritetsspråklige barn*», og gir vår støtte til denne formuleringen. Vi mener imidlertid at betydningen av her-og-nå perspektivet skal presiseres sterkere i paragrafen. Det samme gjelder lek. Både det å fokusere på barnas lek, og på det som skjer her og nå, er viktige tradisjoner innenfor barnehagen, og som gjør innholdet i barnehagen meningsfull for barna. Framtidens lærere i barnehagen må settes i stand til å videreutvikle barnehagens egenart. Dette mener vi må gjenspeiles i forskriften.

Sjette ledd i forskriften sier at: «*Forskriften skal sikre at utdanningen bygger på forskningsbasert kunnskap som grunnlag for profesjonsutøvelse og kontinuerlig profesjonell utvikling, og at utdanningen bidrar til kritisk refleksjon og profesjonsforståelse. Den skal sikre et forpliktende samspill mellom utdanningsinstitusjon og praksisfelt.*» Vi mener at samspillet mellom forskning, teori og praksis må komme tydeligere fram i § 1. Det er ikke nok å sikre at utdanningen bygger på forskningsbasert kunnskap. Det må tydeliggjøres at forskning skal være tilstede både i opplæring inne på læreinstitutionene og ute i praksis. Både studentene og praksislærere må få ta del i forsknings- og utviklingsarbeid. Det må også tydeliggjøres hvor vesentlig erfaringer fra praksisfeltet er for å bli en god profesjonsutøver. For at intensjonen i forskriften skal oppfylles må det avsettes nok midler til forsknings- og utviklingsarbeid.

Utdanningsforbundet mener paragrafen burde si noe om at studentene skal tilegne seg kunnskap og forståelse for bærekraftig utvikling. Innenfor kunnskapsområdet Natur, helse og bevegelse, presiseres det i de nasjonale retningslinjene at studentene skal gi barna grunnlag for å bidra til bærekraftig utdanning. I dette forslaget står det ikke noe om viktigheten av kompetanse innenfor bærekraftig utvikling, hverken i formålet, utbyttebeskrivelsene eller andre steder. Klima og miljøutfordringer krever en innsats fra alle deler av samfunnslivet. Utdanningsforbundet mener derfor at lærere på alle nivåer i utdanningen må ha kunnskap om utdanning for bærekraftig utvikling. Dette må innbefatte faktakunnskap i tillegg til moralske og verdimeslige betraktninger. Lærere i barnehage og skole skal være gode forbilder i møte med barn og unge, og bidra aktivt til å skape holdninger som på sikt kan bidra til innsats FOR miljøet.

Merknader til § 2. Læringsutbytte

Utdanningsforbundet mener at det er sentrale sider ved den kompetanse lærere i barnehagen skal ha som ikke kommer tydelig nok fram i læringsutbyttebeskrivelsene i § 2. Dette gjelder spesielt kompetanse innenfor pedagogikk og ledelse. I høringsbrevet presiseres det at læringsutbytte ikke kan beskrives i detalj i forskriften, men utelukkende på et overordnet nivå, og at den mer detaljerte beskrivelsen av kompetansen kandidaten skal inneha finnes i de nasjonale retningslinjene. Vi mener imidlertid at kompetanseområdene nevnt over er så essensielle, at de må gjenspeiles tydeligere i læringsutbyttebeskrivelsene. Vi mener også at dette kan gjøres uten å være mer detaljert enn det som allerede er tilfelle i forskriften, men at det mer handler om hva som fokuseres.

Vi foreslår:

I det opprinnelige forslaget fra rammeplanutvalget var det med et punkt under *kunnskaper* som lød:

- Har kunnskap om ledelse av barns læringsprosesser, pedagogisk veiledning og dialog med hjemmet og andre samarbeidspartnere.

Utdanningsforbundet mener dette punktet bør være med i forskriften fordi det tydeliggjør sentrale sider ved den kompetanse studenten må ha. Spesielt synes vi det er viktig å få fram at studentene skal ha kunnskap om å lede læringsprosesser. Dette tydeliggjør både noe av ledelsesperspektivet og pedagogikkfaget. Mye av arbeidet i barnehagen går ut på nettopp å lede prosesser. Å lede innebærer både å ta initiativ til, tilrettelegge for, følge opp, veilede, observere, vurdere og evaluere prosesser. Dette er grunnleggende elementer i pedagogikken. Å ha kunnskap om pedagogisk veiledning er viktig både for å kunne motta veiledning, og for å kunne veilede andre medarbeidere. Mange lærere i barnehage er i lederstillinger hvor dette er spesielt viktig.

Andre kulepunkt under *kunnskaper* er:

- Har bred kunnskap i barnehagens fagområder, om tilrettelegging av pedagogisk arbeid og barns læringsprosesser, og om danning gjennom omsorg, lek og læring.

Vi foreslår å endre dette punktet til:

- Har bred kunnskap i pedagogikk og i barnehagens fagområder med vekt på danning gjennom omsorg lek og læring.

Pedagogisk arbeid handler om svært mye mer enn å tilrettelegge. Vi mener derfor at læringsutbytte, slik det nå er formulert i foreslåtte forskrift, amputerer pedagogikkfaget. Å ha kunnskap i pedagogikk og i barnehagens øvrige fagområder, er helt essensielt for å bli en god yrkesutøver. Som vi skrev innledningsvis mener vi at pedagogikkfaget er selve kjernen i førskolelærer/barnehagelærerutdanningen, og at dette må tydeliggjøres.

Første kulepunkt under *ferdigheter* lyder:

- Kan bruke sin faglighet og relevante resultater fra FoU til å lede og motivere barns lek, undring, læring, og utvikling og begrunne sine valg.

Her foreslår vi å endre til:

- Kan bruke sin kunnskap om fag og FoU-arbeid, til å lede voksne og barn, med vekt på å motivere barns lek, undring, læring, og utvikling og begrunne sine valg.

Dette vil tydeliggjøre pedagogisk ledelse av både voksne og barn. Å kunne utøve ledelse er helt essensielt for yrkesrollen. Dette er, slik vi ser det, ikke tydelig nok i læringsutbyttebeskrivelsene. Spesielt savner vi mer fokus på ledelse av voksne. Dette forslaget vil tydeliggjøre denne viktige ferdigheten. Vi mener også at det ikke er tilstrekkelig at studentene skal kunne bruke resultater fra FoU, de må ha solid profesjonsrettet kunnskapsgrunnlag som forener erfaringsbasert og forskningsbasert kunnskap. Studentene må få tilstrekkelig kunnskap om og forståelse for forskningens betydning for utvikling av barnehagen. De må få teoretiske kunnskaper og praktisk kompetanse til å organisere, gjennomføre og analysere FoU-arbeider. Vi mener vårt forslag til endring rommer mer av den kunnskap studentene må ha om FoU-arbeid.

Læringsutbyttebeskrivelsene er bygd opp med ulikt konkretiseringsnivå og med mange ulike elementer i ett og samme læringsutbytte. Vi opplever at dette gjør læringsutbyttebeskrivelsene

utdelige, og foreslår at det vurderes om disse kan forenkles eller deles opp, slik at de blir lettere tilgjengelig og lettere å forstå.

Det er også flere viktige sider ved den kompetanse som en lærer i barnehage må ha, som vi mener må komme tydeligere fram i læringsutbyttebeskrivelsene. Dette er:

- **Læreplankompetanse.** Det er viktig at studentene gis kunnskap i å tolke, forstå og bruke læreplaner. I en evaluering av implementeringen av Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver fra 2009 «Alle teller mer», pekes det på at nettopp læreplankompetanse er noe som bør styrkes hos førskolelærere. Læreplankompetanse er heller ikke tydelig i de nasjonale retningslinjene.
- **Relasjons- og kommunikasjonskompetanse.** Å kunne inngå i nære relasjoner, skape likeverdige relasjoner, tolke, forstå, bekrefte, skape trygghet og å kommunisere på en anerkjennende måte er helt essensielt i samspill med barn, foreldre og andre.
- **Kompetanse i de estetiske fagene.** Barn kommuniserer gjennom mange språk. Dette ivaretas gjennom de estetiske fagene. Disse har tradisjonelt hatt stor plass i barnehagen, og er en viktig del av barnehagens tradisjon. Musikk, drama og forming er fag som er viktige for å hjelpe og støtte barn i deres måte å kommunisere og uttrykke seg på, og for å gi barn varierte inntrykk som grunnlag for fantasi, kreativitet og skaperglede. Dette er fag som gir barna rike opplevelser og mye glede. De er ikke minst svært viktige og framtreddende i arbeidet med de yngste barna som ennå ikke kommuniserer med verbalt språk. De estetiske fagene bør være mer framtreddende i den nye utdanningen, og vi ber om at dette kommer tydeligere fram i læringsutbyttebeskrivelsene.

Merknad til § 3. Struktur og innhold

Utdanningsforbundet støtter i hovedtrekk § 3, og mener paragrafen trekker opp de nødvendige rammene for en nasjonal modell for barnehagelærerutdanningene. At innholdet er strukturert i seks kunnskapsområder, mener vi kan bidra til å styrke og tydeliggjøre utdanningens relevans for profesjonsutøvelsen. Dette er i tråd med den virkelighet studentene vil møte ute i barnehagen når de er ferdige. Samtidig vil en så omfattende reform skape utfordringer for sektoren. For at implementering av en reform i den størrelsesordenen skal lykkes, er det viktig at det settes av nok tid og midler til at dette lar seg gjøre på en god måte.

Vi er svært tilfreds med at det foreslås å forskriftsfeste at kunnskapsområdene skal være profesjonsrettede. Dette er viktig for en styrket profesjonstretting av utdanningen og for at studentenes grunnutdanning oppleves som relevant og forbereder for framtidig yrkesutøvelse på en god måte. Det er selvsagt at barnehagelærerutdanningen underlegges samme krav som øvrige høyere utdanning når det gjelder forskningsbasering. Utdanningsforbundet slutter seg derfor til forslaget om formulering om dette, og mener også at innføring av obligatorisk bacheloroppgave er en viktig styrking av utdanningen. Vi mener mobilitet er viktig og støtter forslaget om en enhetlig oppbygning av de to første studieårene, slik at det vil være mulig å skifte studiested etter andre året.

Utdanningsforbundet er fornøyd med at det forskriftsfestes at utdanningsinstitusjonene skal legge til rette for et internasjonalt semester og for internasjonale perspektiver i barnehagelærerutdanningen.

Våre særskilte merknader til § 3 dreier seg om tre forhold: Profesjonsrettet pedagogikkfag, kunnskap om ledelse og praksis.

Profesjonsrettet pedagogikk:

Vi er bekymret for at pedagogikkfaget ikke får den plass vi mener det bør ha i utdanningen. Utdanningsforbundet mener alle lærerutdanninger skal ha et profesjonsrettet pedagogikkfag. I forskriften står det at pedagogikk skal integreres i alle kunnskapsområdene, men det er ikke stadfestet hvor mange studiepoeng pedagogikkfaget skal ha innenfor hvert kunnskapsområde. I dag utgjør pedagogikkfaget 45 studiepoeng i utdanningen, og utgjør etter vår mening selve ryggraden i utdanningen. I det nye forslaget er det riktignok et krav om 20 studiepoeng innenfor kunnskapsområdet: «*Barns utvikling, lek og læring*» som rommer mye pedagogikk, men vi mener dette ikke er nok. Pedagogikken med sine nært beslektede fag; psykologi, filosofi, didaktikk, sosiologi og sosialantropologi, har tradisjonelt hatt stor plass i utdanningen. Slik forskriften og de nasjonale retningslinjene framstår nå, vil det kunne bli svært varierende hvor mye pedagogikk studentene vil få i sin utdanning. Departementet sier i sitt høringsbrev at de kommer til å utforme merknader til forskriften for å tydeliggjøre viktige perspektiver som av ulike årsaker ikke kan utdypes i forskriften, deriblant pedagogikkfagets rolle. Vi ser det som positivt at pedagogikkfaget tydeliggjøres gjennom merknader til forskriften, men mener dette ikke er tilstrekkelig.

For å presisere pedagogikkfagets plass i utdanningen, foreslår Utdanningsforbundet at faget får et omfang som minst tilsvarer dagens nivå, og at pedagogikk trekkes inn i benevnelsen av fem av kunnskapsområde slik at kunnskapsområdene blir:

- Pedagogisk arbeid med barns utvikling, lek og læring
- Pedagogisk arbeid med samfunn religion og etikk
- Pedagogisk arbeid med språk, tekst og matematikk
- Pedagogisk arbeid med kunst, kultur og kreativitet
- Pedagogisk arbeid med natur, helse og bevegelse

Kunnskap om ledelse:

De fleste kandidatene vil etter endt barnehagelærerutdanning ende i en lederstilling, og selv de som ikke gjør det, vil få ulike lederoppgaver knyttet til barnegrupper og pedagogiske utviklingsarbeid. Utdanningsforbundet vil uttrykke bekymring for hvorvidt kommende barnehagelærere vil ha tilstrekkelig kunnskap og øvelse i ledelse. I forslaget foreslås kunnskapsområde: «*Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid*» i tredje studieår. Vi mener ledelse bør få en tydeligere plass også i første og andre studieår.

Praksis:

Praksisfeltet og barnehagelærerutdanningsinstitusjonene utgjør komplementære og likestilte læringsarenaer i barnehagelærerutdanningen. Praksisopplæringen er helt vesentlig i studentenes yrkesforberedelse og må være relevant, holde høy kvalitet og organiseres slik at en sikrer god sammenheng mellom teori- og praksisstudier. Utdanningsforbundet er tilfreds med at det forskriftsfestes at praksis skal inngå i alle kunnskapsområder og fordypning. For at praksis skal gi studentene det intenderte læringsutbytte, må opplæringen være veiledet og vurdert. Utdanningsforbundet mener at forslaget på dette punktet ikke er tilstrekkelig grad

sikrer studentene veiledning. Praksisopplæringen er kostnadskreven, noe som erfaringsmessig bidrar til at kostnadene søkes redusert gjennom større praksisgrupper og/ eller mindre veiledning. Hvis omfanget av veiledning fra kvalifiserte praksislærere reduseres, svekkes kvaliteten i praksisopplæringen. Studentene får i mindre grad læringsstøtten tilbakemeldinger som grunnlag for refleksjon og korrigerende, og øvingslærers grunnlag for grundig og rettmessig vurdering av praksis reduseres tilsvarende. Utdanningsforbundet foreslår å endre formuleringen i femte ledd til: *All praksisopplæring skal være veiledet, variert og vurdert og praksis skal integreres i alle kunnskapsområder og i fordypning.*

Som nevnt under punktet kunnskap om ledelse, mener Utdanningsforbundet, at det er viktig at studentene har både kunnskaper og øvelse i ledelse etter endt utdanning. Vi ønsker derfor en presisering av at ledelse skal inngå i praksis i alle tre årene. Det er dette området vi hører ferdig utdannede føler de mangler mest på, vi mener derfor dette må styrkes i utdanningen og spesielt i praksisopplæringen som er den arenaen hvor studentene kan få prøvd kunnskapen i praksis.

Vi er positive til forslaget om fem dager praksis til overgangen barnehage/skole, men mener at disse fem dagene burde komme i tillegg til 100 dager praksis i barnehage, i stede for 95 dager i barnehage slik om forslaget nå er. Nok erfaring fra praksis er helt essensielt i en profesjonsrettet utdanning. Skal utdanningen oppfylle intensjonen om å integrere praksis i alle kunnskapsområder og i fordypning, må 100 dager knyttet til praksis i barnehage være et minimum.

Merknad til § 4. Nasjonale retningslinjer, kvalitetsindikatorer og programplan

Forskriften for barnehagelærerutdanningen, nasjonale retningslinjer og institusjonens programplaner, er dokumenter som på ulikt vis er sentrale for realisering av mål og intensjoner for den nye barnehagelærerutdanningen. En forskriftsfesting av institusjonens plikt til å forholde seg til de nasjonale retningslinjer er viktig når det gjelder målet om en mer helhetlig nasjonal tenkning og praksis med hensyn til organisering og faglig innhold i utdanningen. Vi mener også at det er vesentlig at institusjonsledelsen forpliktes ved at programplanene skal vedtas i institusjonens styre. Utdanningsforbundet støtter derfor § 4.

Merknad til § 5. Fritaksbestemmelser og § 6 Ikrafttredelse og overgangsregler

Utdanningsforbundet slutter seg til innhold og formulering i disse paragrafene.

Generelle kommentarer om førskolelærerutdanning/barnehagelærerutdanning:

Utdanningsforbundet arbeider kontinuerlig for å styrke kvaliteten i all lærerutdanning. De ansattes kompetanse er den viktigste kvalitetsfaktoren for å sikre barnehagetilbud av god kvalitet. Førskolelærerutdanningen er den eneste utdanningen på høgskole/universitetsnivå som er direkte rettet mot arbeid i barnehagen.

Utdanningsforbundet mener det må stilles de samme kvalitetskrav til all lærerutdanning og til alle lærerstudenter. Om barna er 1 eller 16 år, trenger de kompetente pedagoger med solid pedagogisk og faglig kunnskap. Utdanningen må også bidra til å gi studentene høy profesjonsbevissthet. Å være lærer i barnehage er et krevende yrke der relasjons- og

kommunikasjonskompetanse er vesentlig. For å sikre en kvalitativt god barnehagelærerutdanning mener Utdanningsforbundet at:

- Barnehagesektoren trenger mer og høyere kompetanse. Utdanningsforbundet mener det er behov for flere lærere i barnehage med mastergradskompetanse. Kunnskapsdepartementet må derfor legge til rette for at det blir etablert flere, og utviklet nye, masterstudier som er rettet mot barnehagesektoren og arbeid i barnehage, og som er i tråd med den nye strukturen i foreslått barnehagelærerutdanning. Nye mastergradsstudier er avgjørende for å styrke utdanningens forskningsgrunnlag og for å heve kompetansen i barnehagesektoren.
- Utdanningsforbundet ber om at det snarest blir utviklet flere masterstudier i barnehageledelse, da behovet for bredere lederkompetanse blant barnehagens styrere er stort.
- Opptakskravet om studiekompetanse utvides med karakterkrav i norsk fra videregående opplæring. Karakteren bør være den samme som for opptak til grunnskolelærerutdanningen, karakteren 3.
- Opplæringen i praksisfeltet skal ha høy kvalitet. Dette fordrer at lærerutdannere i utdanningsinstitusjonene og i praksisfeltet samarbeider, og at de tar gjensidig del i studentenes læringsaktiviteter på de ulike arenaene. All praksis må være veiledet, og praksislærere må ha veiledningskompetanse, på minst 30 studiepoeng.
- Dagens førskolelærerutdanning er preget av fagtrengsel. Om den nye utdanningen skal klare å svare på denne utfordringen, må institusjonene jobbe bevisst med sine prioriteringer gjennom fagsamarbeid og valg av hvilke kunnskapsområder som forsterkes. Den varslede følgegruppa bør få i oppgave å hjelpe institusjonene med dette. Det må avsettes betydelige økonomiske ressurser til å muliggjøre en god utvikling av innhold og organisering av kunnskapsområder.

Med vennlig hilsen
Utdanningsforbundet

Torbjørn Ryssevik
seksjonssjef

Sissel Havre
Spesialkonsulent

Vedlegg: